

Rytmik og bevægelse på skemaet

Aktiviteter med fokus på samarbejde og det fælles mål, styrker individens evne til at indgå i sociale sammenhænge. Når vi giver noget af os selv til fælles-puljen, får vi det til tilbage igen, i form af tilfredsstillelsen ved, at vi alle er "lykkedes"

Af Emilie Espichicoque

Faget rytmik:

Er et legende fag, som forbinder sang, dans og musik. Her arbejder vi med rytmik, kreativitet, krop og bevægelse. Man kan se på faget rytmik fra to forskellige vinkler:

- Et "værktøjs/proces-fag", hvor det bliver rammen for indlæring af andet end blot den trommerytme eller det trin, man lige står og øver. Med leg, sammenspil/sang, udtryk og kreativitet, træner vi langt mere end hvad det blotte øje kan se, så som at finde sin plads i musikken/fællesskabet, kaste sig ud i nye ting, samarbejde, at lytte og blive lyttet til.
- Et "kompetence/produkt-fag", forstået på den måde at man dyrker sang, dans og spil for at blive god til at synge, danse og spille.

I min rytmikundervisning på Århus Friskole er der stor fokus på at skifte mellem de to indgangsvinkler til faget. De produktorienterede timer giver os mulighed for at arbejde med konkrete stilarter og traditioner fra hele verden og stifte bekendtskab med musik, sang og dans fra andre kulturer. Det endelige resultat bliver en del af den særlige pakke, som børn fra Århus friskole tager med videre ud i verden. En anden del af pakken er alt det, vi øver os på gennem den mere procesorienterede del af timerne. Der hvor det enkelte barns udvikling indenfor fællesskabets rammer er i fokus. Det er her, hvor vi for alvor går i dybden med rytmik, sammenspil, kropsbevidsthed, kreativitet, imitation og improvisation.

At skabe i fællesskabet:

Vi har i de sidste par måneder arbejdet meget med improvisationslege. Det giver mulighed for at alle kan bidrage med det, de har, lige meget hvad det er. For eksempel har vi i blå gruppe leget en leg, der går ud på at gætte et tema. Man står i en rundkreds og inde i midten ligger der nogle sedler med forskellige temaer. Den der er den skal trække et tema, som ingen andre kan se. Det kan for eksempel være "sommer". Så skal hun/han sætte de andre i gang med at synge om temaet, uden de ved hvad det er. Det kan være man sætter nogen i gang med at synge "sol", mens nogle andre synger "vi tager på stranden". Når man har givet alle en rolle tæller man til fire, og den der kan gætte temaet er den næste til at være den. Vi laver lignende lege med trommer og dans også, så børnene udvikler deres muligheder for at udtrykke sig gennem både stemme, bevægelser og den musik de spiller.

Normalt er det grænseoverskridende for mange at skulle improvisere og skabe i nuet. Især med stemmen som instrument kan det virke meget angstprovokerende at skulle skabe på stedet, men når vi leger, og når det oven i købet lidt er en konkurrence, så er det nemt. Vi kommer i flow, og vi har det sjovt. Børnene finder på sange, og de opdager

slet ikke, at de står i en cirkel af 20 børn, der kigger kun på dem og venter på, at de laver en sang nu og her, som hele klassen skal synge.

Evnen til at turde stole på sin intuition, at dele det der lige falder os ind med andre, det er disse lege fantastiske til at øve.

Storegul:

I de større klasser har vi spillet meget komplekse afrikanske rytmer på trommer. Det kommer bag på mig, hver gang jeg underviser på Århus Friskole, hvor meget børnene kan. Niveaueet er så højt, at jeg bare kan tage materiale med direkte fra mine egne rytmiktimer på musikkonservatoriet og ind i 8.-9. klasses undervisning. De er trænedede. De har hørt det, levet i det og været en del af en stærk musikkultur siden de var små. Deres musikforståelse har udviklet sig i takt med deres øvrige udvikling. For nogen er det meget bevidst noget, de går op i at blive gode til, og for andre er det bare noget, der følger med, når man går i skole. Uanset om de er opmærksomme på det eller ej, kan de ikke undgå at profitere af den insisterende rytmik og bevægelseskultur, de går rundt i hver dag. Hver gang de spiller trommer sammen, er de 100% afhængige af hinanden. De lærer at fokusere på det fælles, de lytter og regulerer for at det fælles resultat skal være så stabilt som muligt. Det er en unik måde at træne samarbejde på, fordi alt styrter sammen, hvis nogen gør noget, der afviger fra fællesskabet, fx ved pludselig at stikke af i et andet tempo, uden at være opmærksom på resten af gruppen. Man kan simpelthen mærke og høre, når fællesskabet fungerer.

Når vi så sætter både dans, sang og trommer sammen, går det hele op i en højere enhed. Det hele hænger sammen. Pludselig skal man ikke kun lytte efter de andres trommerytmer, man skal også være opmærksom på, hvad de andre udtrykker med deres kroppe og stemmer og så reagere på det. De multitasker på højt plan og deres kropsbevidsthed og rytmiske sans smelter sammen til et samlet udtryk. Den gode kontakt med kroppen skaber jordforbindelse. De lærer at hvile i sig selv, bogstaveligt talt, og den fysiske ro og kropskontrol smitter af på den psykiske.

Er det relevant?

Mange er i tvivl, om rytmik og musikundervisning i det hele taget er relevant for alle.

Man kan jo bare gå til det efter skole, hvis det er noget for én.

Der er sjældent nogen, der tvivler på at viden om samfundet, dets historie, og hvordan man kan finde sin egen rolle i det, er vigtig. Det er også alment accepteret, at viden om hvordan vi kan skrive og kommunikere, læse og forstå, hvad andre før har forfattet er vigtig, og at vi ved hjælp af matematik og de naturvidenskabelige fag forstår verden bedre.

Er rytmik virkelig lige så vigtigt som de andre skolefag?

Det er første gang, jeg underviser i rytmik på en skole. Det er ikke mange steder, det er på skemaet. Det virker indlysende for mig at et fag, hvor man så let kan skabe de rette omstændigheder for, at børn kan udtrykke sig, lytte, blive hørt, samarbejde, give og tage ansvar, er et relevant fag. Da jeg selv gik på skolen, spurgte jeg en gang min lærer om, hvad meningen med alle de her alternative fag var. Han svarede, "Her på skolen er det vores opgave at give børnene værktøjer til at blive nogle fede voksne". Dengang tænkte jeg bare, at han nok sagde det, fordi han ikke havde noget "rigtigt" svar på spørgsmålet. Og hvad er en "fed voksen" overhovedet? Jeg har tænkt meget over det siden. Måske betyder det, at vi med alle fagene forbereder børnene til deres voksenliv, i stedet for at forberede dem til fx eksaminer, eller på at komme videre til den næste uddannelse. Det at have værktøjer vil vel også sige, at man har noget at vælge mellem, noget man kan tage frem, når man har brug for det. En skole der forbereder børn på livet som selvstændig, hvor man kan klare sig selv, og hvor man kan klare sig med andre. Århus Friskole er en uddannelse med fokus på "dannelse" og knap så meget på "ud", og det tror jeg er med til at skabe nogle rigtig "fede voksne" en dag.

